

Juridisk rammepapir

Medierådet for Børn og Unges etiske retningslinjer er et samlet sæt retningslinjer, som udbydere af digitale tjenester skal efterleve, hvis de vil sikre, at børn og unges rettigheder beskyttes bedst muligt. De etiske retningslinjer tager udgangspunkt i FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen) samt forskellige eksisterende kodekser, love og konventioner, der skal gøre det sikkert og trygt for børn og unge at være på digitale tjenester.

Her på siden er der mulighed for at dykke ned i de bagvedlæggende kodekser, love og konventioner. Nogle af rettighederne om børn og unge samt digitale tjenester er reguleret i EU-lovgivning, herunder forordninger, der finder direkte anvendelse i Danmark og direktiver, der skal implementeres ved national lovgivning i Danmark.

Konventioner, kodekser mv.

FN's Konvention om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen)

Børnekonventionen blev vedtaget i november 1989 på FN's generalforsamling. Konventionen trådte i kraft i Danmark i august 1991.

Barnets bedste er grundstenen i Børnekonventionen og udgangspunktet, når det kommer til at sikre børns rettigheder. Børnekonventionens regler kan grundlæggende inddeles i fire kategorier 1) børns grundlæggende rettigheder, 2) børns ret til udvikling, 3) børns ret til beskyttelse og 4) børns ret til medbestemmelse.

I Børnekonventionen er der en række regler, der er særligt relevante at fremhæve i forhold til børns digitale liv og de etiske retningslinjer herunder børns ret til at udtrykke sig, ret til at ytre sig og at modtage information, ret til medbestemmelse og ret til privatliv.

Det fremgår af art. 12, at børn har ret til at udtrykke deres meninger samt krav på, at denne respekteres i overensstemmelse med deres alder og modenhed. I art. 13 fremgår det, at børn har ret til at ytre sig. Det vil sige, at de har ret til at give udtryk for deres følelser og synspunkter, medmindre det krænker andres rettigheder, national sikkerhed eller offentlig orden. Børn har også ret til at søge, modtage og videregive information. Derudover fremgår det af art. 16, at børns privatliv skal beskyttes mod vilkårlig eller ulovlig indblanding. Der er en lang række yderligere regler, omhandlende andre dele af børns rettigheder i Børnekonventionen. Fælles for alle reglerne er, at de har barnets bedste som udgangspunkt.

Du kan læse FN's Børnekonvention [her](#).

General Comment 25 om børns rettigheder i det digitale miljø (GC25)

FN's Børnekomité udarbejder løbende generelle bemærkninger til Børnekonventionen (General Comments). De generelle bemærkninger uddyber, hvordan Børnekonventionens brede bestemmelser skal fortolkes, og vejleder samtidig deltagerstaterne i, hvordan Børnekonventionen kan implementeres nationalt. De generelle bemærkninger er ikke bindende for deltagerstaterne.¹

¹ [FN's Børnekomité \(boerneraadet.dk\)](#)

General Comment 25 (GC25) fra 2021 beskriver, hvordan FN's deltagerstater kan sikre Børnekonventionens efterlevelse i relation til det digitale miljø og giver anbefalinger til relevante politiske, lovgivningsmæssige og andre initiativer. GC25 sætter fokus på muligheder, risici og udfordringer i forhold til at fremme, respektere, beskytte og indfri alle børns rettigheder i det digitale miljø.

GC25 består af fire grundprincipper:

- 1) **Non-diskrimination:** Det vil sige, at børn skal have lige adgang til digitale miljøer på en meningsfuld måde. Stater skal tage alle midler i anvendelse for at modarbejde digital eksklusion, hvilket bl.a. inkluderer investering i børns viden om og brug af digitale teknologier inden for undervisning, andre fællesskaber og private hjem. Det handler ligeledes om, at stater proaktivt skal forebygge diskrimination på grundlag af fx køn, handicap, socioøkonomisk baggrund, etnisk eller national oprindelse, sprog mv. Endelig har non-diskrimination fokus på, at børn kan ekskluderes fra at bruge digital teknologi via hadefulde kommunikation eller anden form for unfair adfærd i det digitale miljø.
- 2) **Barnets bedste:** I en digital kontekst er barnets bedste et dynamisk begreb, som kræver stillingtagen i forhold til de mange forskellige benyttelsesformer, som tilbyder og forandrer sig i takt med den teknologiske udvikling. Det digitale miljø var ikke oprindeligt designet til børn, men det spiller i dag en signifikant rolle i mange børns liv. Barnets bedste skal være en primær overvejelse i alle handlinger (udbud, regulering, design, håndtering/drift og brug af digitale miljøer). I sikringen af barnets bedste skal der være fokus på alle børnerettigheder herunder børns ret til at søge, modtage og formidle information, beskyttelse mod skade og respekt for deres synspunkter. Barnets bedste handler også om tydelighed og transparens i forhold til, hvordan tjenesterne forholder sig til, at de har børn som brugere af deres tjeneste samt de kriterier, som lægges til grund for dette hensyn.
- 3) **Retten til liv, overlevelse og udvikling:** Stater skal tage nødvendige midler i brug for at sikre retten til liv, overlevelse og udvikling. Staterne skal identificere og adressere de risici, som børn møder i forskellige kontekster relateret til indhold, kontakt, adfærd og forbrug. Risiciene inkluderer blandt andet voldeligt og seksuelt indhold, cyberaggression og chikane, gambling, udnyttelse og misbrug, herunder af seksuel karakter, og promovning af/opfordring til selvmord eller livstruende aktiviteter fra eksempelvis kriminelle/væbnede grupper som terrorister eller voldelige ekstremister.
Brug af digitale medier skal ikke være en erstatning for fysisk interaktion mellem børn, forældre og/eller omsorgspersoner. Der skal være særlig opmærksomhed på og forholdsregler i forhold til teknologiens effekter i de første år af livet, hvor hjernens plasticitet er maksimal, og hvor det sociale samspil med omsorgspersoner er afgørende for børns kognitive, emotionelle og sociale udvikling. Oplæring og råd om digitalt mediebrug skal gives til forældre, omsorgspersoner og uddannelsesprofessionelle m.fl.
- 4) **Ret til at ytre sig og blive hørt:** Det digitale miljø giver børn afgørende mulighed for at udtrykke deres synspunkter om forhold, som påvirker dem. Digitale teknologier kan realisere børns deltagelse lokalt, nationalt og internationalt. Stater skal fremme opmærksomhed om og adgang til digitale midler, hvorigennem børn kan udtrykke sig og tilbyde træning og støtte, så børn kan deltage på lige fod med voksne, og så de kan advokere for egne rettigheder, individuelt og som gruppe. Stater skal sikre sig, at digitale tjenesteudbydere involverer børn i udviklingen af deres produkter og for implementering af passende sikkerhedsforanstaltninger. Stater skal også sikre sig, at børns deltagelse ikke resulterer i unødigt monitorering og dataindsamling, som bryder med deres ret til privatliv, tankefrihed og egne meninger.

Disse fire grundprincipper danner en linse, som alle andre rettigheder under børnekonventionen bør ansues gennem, hvor særligt børns ret til adgang til information, ret til at udtrykke sig og ret til privatliv skal fremhæves fra børnekonventionen.

Du kan læse GC25 [her](#).

EU's charter om grundlæggende rettigheder

EU's charter om grundlæggende rettigheder blev lavet af det Europæiske Råd i 1999 og handler om bl.a. frihed, lighed, solidaritet, unionsborgerskab og retfærdighed. ([Charter om grundlæggende rettigheder / Folketingets EU-Oplysning](#))

Barnets bedste indgår også i EU's charter om grundlæggende rettigheder, der ligeledes har til formål at fremme og beskytte børns rettigheder. I art. 24 fremgår det bl.a., at

- 1) Børn har ret til den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for deres trivsel. De kan frit udtrykke deres synspunkter. Der tages hensyn hertil i forhold, der vedrører dem, i overensstemmelse med deres alder og modenhed.
- 2) I alle handlinger vedrørende børn, uanset om de udføres af offentlige myndigheder eller private institutioner, skal barnets bedste komme i første række.

EU's Charter om grundlæggende rettigheder blev juridisk bindende på traktatniveau, jf. EU-traktaten art. 6 den 1. december 2009.

Du kan læse EU's Charter om grundlæggende rettigheder [her](#).

Age Appropriate Design Code

Age Appropriate Design Code trådte i kraft i Storbritannien september 2020 og virksomheder har skulle leve op til det nye kodeks siden september 2021. Kodekset er udarbejdet af Informations Comissioners Office (ICO). Age Appropriate Design Code gælder alene i Storbritanien, men er en anerkendt international standard.

Kodekset består i udvikling og implementering af 15 lovpligtige standarder for, hvordan GDPR skal finde anvendelse i forbindelse med børn, der bruger digitale tjenester (apps, spil, internetforbundne legetøj og andre devices, nyhedsservices etc).

Som eksempler på standarderne fremhæves nr. 1 om barnets tarv, der bør være en primær overvejelse, når digitale tjenester, som et barn kan få adgang til, udformes og udvikles, nr. 7. om standardindstillinger og hvordan der som standardindstilling skal være *højt privatliv* og nr. 9. om datadeling herunder, at digitale tjenester ikke må videregive børns data, medmindre de kan påvise en overbevisende grund til at gøre det under hensyntagen til barnets tarv.

Du kan læse Age Appropriate Design Code på ICO's hjemmeside [her](#).

OECD Guidelines for Digital Service Providers

OECD Guidelines for Digital Service Providers udkom i maj 2021 som supplement til OECD Recommendation of the Council on Children in the Digital Environment og tager værdimæssigt afsæt i Børnekonventionen.

OECD Guidelines for Digital Service Providers er retningslinjer for digitale tjenesteudbydere, der har til formål at hjælpe digitale tjenesteudbydere ved at vise, hvordan man bedst beskytter og respekterer børns rettigheder, sikkerhed og interesser, når tjenesteudbyderne foretager handlinger, der kan direkte eller indirekte påvirke børn i det digitale miljø.

Retningslinjerne for digitale tjenesteudbydere rummer væsentlige temaer som:

- 1) **Child safety by design:** Det skal forstås som et bredt koncept, der har fokus på tryghed og sikkerhed, men også på spørgsmålet, om børns anvendelse af tjenesten er berigende ('beneficial'). Ligeledes vedrører 'Child safety-by-design' ikke kun designfasen, men den operationelle opfølgning på og sikring af børns rettigheder i forhold til deres faktiske anvendelse af tjenesten.
- 2) **Information og gennemsigtighed:** Digitale tjenesteudbydere bør inkludere en bred vifte af information, inklusiv, men ikke begrænset til, information om privatlivsindstillinger, data fastholdelse ('retention'), servicevilkår, brugerpolitikker og fællesskabsstandarder. Gennemsigtigheden bør etableres for alle tjenesteudbydere, der har børn som defineret målgruppe såvel som tjenester, hvor det konstateres eller kan forudses, at den anvendes af børn.
- 3) **Data- og forbrugerbeskyttelse:** Det betyder, at ud over informationsforpligtelsen, skal digitale tjenesteudbydere i videst mulige omfang begrænse persondataindsamling og -oplagring, herunder eventuel videregivelse af persondata til tredjepart. Ligeledes handler det om at begrænse dataanvendelsen for at sikre børns trivsel ved anvendelse af tjenesten. Endelig bør profilering og automatiserede beslutningssystemer kun tages i anvendelse, såfremt tjenesten har tvingende grunde hertil.
- 4) **Styring og troværdighed:** Digitale tjenesteudbydere, der har børn som brugere, skal etablere politikker og procedurer for at sikre barnets bedste. En tjeneste skal operere i overensstemmelse med lovgivning og fx kodeks-baserede anbefalinger med henblik på at sikre børns rettigheder i det digitale miljø.

Du kan læse OECD Guidelines for Digital Service Providers [her](#).

Pan-European Game Information (PEGI)

Pan-European Game Information (PEGI) arbejder med alders- og indholdsmærkning af spil. PEGI anvendes i mere end 35 europæiske lande, herunder Danmark og de øvrige nordiske lande. Alle spiludbydere, der arbejder med PEGI-systemet, er underlagt at følge ordningens retningslinjer. I enkelte lande er PEGI-mærkningen etableret som en lovforpligtelse for spil, der distribueres i landet. I Danmark er PEGI-mærkning ikke lovkrav.

PEGI er kommet med nye retningslinjer omkring sikre onlinemiljøer ('Standards For Safe Online Gameplay'), der bl.a. skal sørge for, at spiludbydere håndhæver regler om, at spillere ikke må dele indhold, der er ulovligt og/eller skadeligt. Hertil skal udbydere af spil, hvor det er muligt at dele tekst og videoer, tage alle nødvendige forholdsregler for, at børn ikke bliver mødt af ikke-alderssvarende indhold.

Det andet nye punkt, 'In-Game Monetisation', introducerer retningslinjer om, at muligheder for køb i spil skal formidles på en fair og gennemsigtig måde og i overensstemmelse med gældende lovgivning.

PEGIS nye retningslinjer træder i kraft den 19. april 2024.²

Du kan læse PEGIS nye retningslinjer [her](#).

Lovgivning

Forordning om digitale tjenester (DSA)

Forordning om digitale tjenester (DSA) trådte i kraft i november 2022. Virksomheder som er omfattet af forordningen skal leve op til reglerne fra den februar 2024, dog gælder der allerede særlige krav for de største onlineplatforme og -søgemaskiner fx TikTok, YouTube, Snapchat og Google Search.

Forordningens formål er bl.a. at bidrage til et mere sikkert og gennemsigtigt digitalt univers. Dette sker igennem en række regler om fx mulighederne for at anmelde ulovligt indhold, mulighederne for at klage til tjenester, hvis de ikke fjerner ulovligt indhold, samt regler der skal sikre bedre indsigt i, hvilket indhold tjenesterne har fjernet. Dertil er der særlige regler for de største platforme og søgemaskiner om fx, at forskere kan få adgang til platformenes data.³

En del af DSA har til formål at beskytte børn bedre, når de bruger digitale tjenester. Reglerne omfatter at tjenester, der er rettet mod børn eller hovedsagligt bruges af børn, skal forklare betingelserne for og enhver begrænsning af brugen af tjenesten på en måde, som børn kan forstå. Dertil skal onlineplatforme, der er tilgængelige for børn, indfører passende og forholdsmæssige foranstaltninger til at sikre et højt niveau af privatlivets fred, tryghed og sikkerhed for børn på deres tjeneste. Derudover skal udbydere af meget store onlineplatforme og af meget store onlinesøgemaskiner iværksætte målrettede foranstaltninger til beskyttelse af børns rettigheder, herunder værktøjer til alderskontrol og forældrekontrol, eller værktøjer, der har til formål at hjælpe børn med at signalere misbrug eller opnå støtte, alt efter hvad der er relevant.

Du kan læse DSA forordningen [her](#).

Konkurrence og Forbrugerstyrelsen har fremsat et lovforslag om, at de skal være kompetent myndighed og koordinator for digitale tjenester og dermed føre tilsyn med og håndhæve DSA i Danmark, såfremt lovforslaget vedtages.⁴

Du kan læse mere om Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen og DSA på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside [her](#).

Databeskyttelsesforordningen (GDPR)

Databeskyttelsesforordningen eller GDPR, som den populært kaldes, har haft virkning i Danmark siden maj 2018 og suppleres af den danske databeskyttelseslov.

Databeskyttelsesforordningen har til formål at beskytte fysiske personers grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, navnlig deres ret til beskyttelse af personoplysninger. GDPR gælder for behandling af oplysninger om personer, som foretages af private virksomheder, offentlige myndigheder mv.⁵

² [Nye skærpede regler forstærker børns beskyttelse i gaming-verdenen | Medierådet \(medieraadet.dk\)](#)

³ [Digitale tjenester - DSA \(kfst.dk\)](#)

⁴ [Digitale tjenester - DSA \(kfst.dk\)](#)

⁵ [Brev \(danskerhverv.dk\)](#) side 5

Det følger af databeskyttelsesforordningen, at børn bør nyde særlig beskyttelse af deres personoplysninger, da de ikke er i stand til at gennemskue konsekvenserne af en behandling på samme måde som voksne er.⁶ Derudover er der i forordningen en særbestemmelse om børns samtykke i forbindelse med udbud af informationssamfundstjenester direkte til børn. Det betyder, at indehaveren af forældremyndigheden skal give samtykke til behandling af barnets personoplysninger, hvis barnet er under 16 år. Der kan på nationalt plan fastsættes en lavere aldersgrænse, hvilket man i Danmark har udnyttet og sat aldersgrænsen til 13 år i databeskyttelsesloven.

Du kan læse Databeskyttelsesforordningen [her](#).

Det er Datatilsynet, der fører tilsyn med reglerne om databeskyttelse i Danmark.

Du kan læse mere om Datatilsynet på deres hjemmeside [her](#).

Direktiv om audiovisuelle medietjenester (AVMS)

Direktiv om audiovisuelle medietjenester (AVMS) trådte i kraft i 2007. Den seneste ændring af direktivet fra 2018, er implementeret i dansk ret i 2020. AVMS er implementeret i dansk lovgivning via filmloven og lov om radio- og fjernsynsvirksomhed mv.

Direktivet pålægger EU-medlemsstaterne i deres nationale lovgivning at indføre krav om visse minimumsstandarder for audiovisuelle medier. Dette gælder både traditionelt tv og tv-lignende on demand-tjenester, som fx Netflix, Disney+ og Youtube.⁷

AVMS indeholder forpligtelser for audiovisuelle medietjenester og videodelingstjenester til at beskytte børn mod skadeligt indhold, der kan skade deres fysiske, psykiske og moralske udvikling samt mod ulovligt indhold.

Du kan læse AVMS direktivet [her](#).

Det er Radio- og tv-nævnet, der fører tilsyn med reglerne om audiovisuelle medietjenester i Danmark.

Du kan læse mere om Radio- og tv-nævnet på deres hjemmeside [her](#).

EU Code of conduct on age-appropriate design

Udviklingen af initiativer, der skal beskytte børn og unge på digitale tjenester fortsætter. Som et led i den strategi, der hedder Better Internet for Kids + (BIK+) vil EU-kommissionen fremme et omfattende EU-adfærdskodeks for alderstilpasset design, der bygger på de nye regler i forordningen om digitale tjenester (DSA) og er i overensstemmelse med direktiv om audiovisuelle medier (AVMS) og databeskyttelsesforordningen (GDPR).

Kodekset har til formål at sikre privatlivets fred og sikkerhed for børn, når de bruger digitale produkter og tjenester. Denne proces vil inddrage erhvervslivet, politiske beslutningstagere, civilsamfundet og børn.

⁶ IT-ret side 328

⁷ [International mediepolitik \(kum.dk\)](#)

Medierådet for Børn og Unge følger arbejdet med udviklingen af det EU-baseret alderstilpasset kodeks for de digitale tjenester.